

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

Delantys Erasmus

En explorativ studie som prövar bärkraften av Gerard Delantys modeller för europeisk identitet

Jesper Önesand

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Kandidatuppsats i Europakunskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2017
Handledare:	Urban Strandberg
Examinator:	
Rapport nr:	

ABSTRACT

Titel: Delantys Erasmus – En explorativ studie som prövar bärkraften av Gerard Delantys modeller för europeisk identitet

Författare: Jesper Önesand

Handledare: Urban Strandberg

Termin: Vårtermin 2017

Sidantal: 31

Sökord: Erasmus, Erasmus student report form, modeller för europeisk identitet, identitet, Gerard Delanty.

Key words: Erasmus, Erasmus student report form, models of European identity, identity, Gerard Delanty.

The aim of this bachelor thesis is to study how productive Gerard Delanty's models are to foster an understanding of European identification.

The productiveness of Delanty's models are explored through an empirical analysis based on Erasmus student report forms from 1131 Swedish students at the University of Gothenburg and the University of Lund. Specific questions in the Erasmus student report forms are operationalised as indicators to explore Delanty's models of European identity. The five models of European identity are: Moral universalism, European postnational universalism, European cultural particularism, European pragmatism and European cosmopolitanism. The model which turns out to be most productive to indicate a European identity in experience among the Erasmus students is the moral universalism model. The models of European post national universalism, European pragmatism, European cosmopolitanism, also proved to foster an understanding of European identity.

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1. Syfte och frågeställning.....	2
2. Teori och tidigare forskning	3
2.1. Identitetsskapande bland unga.....	3
2.2. Skapandet av en identitet.....	3
2.3. Skapandet av en europeisk identitet	4
2.4. Tidigare forskning	5
2.5. Gerard Delantys modellkonstruktion av europeisk identitet	6
2.5.1. Moraluniversalism.....	7
2.5.2. Europeisk postnationell universalism.....	7
2.5.3. Kulturell partikularism	8
2.5.4. Europeisk pragmatism.....	8
2.5.5. Europeisk. kosmopolitism	9
3. Avgränsningar, metod och empiriskt material	11
3.1. Erasmus participant report form.....	12
4. Problemformulering och genomförande.....	13
4.1. Operationalisering	14
5. Resultat och analys.....	18
5.1. Resultat.....	18
5.2. Analys.....	21
5.2.1. Första frågeställningen	21
5.2.2. Hur moraluniversalismen kommer till uttryck	21
5.2.3. Hur den europeiska postnationella universalismen kommer till uttryck	22
5.2.4. Hur den kulturella partikularismen kommer till uttryck.....	23
5.2.5. Hur den europeiska pragmatismen kommer till uttryck	24
5.2.6. Hur den europeiska kosmopolitismen kommer till uttryck	25
5.3. Andra frågeställningen	26
6. Sammanfattning.....	28
6.3. Framtida forskning	28
7. Referenser.....	29

1. Inledning

EU har länge varit ett stort integrationsprojekt för att främja europeisk gemenskap och samarbete. Erasmus skapades 1987 och har använts av EU som ett verktyg för europeisk integration. Erasmus var initialt ett initiativ för utbytesstudenter och 2014 uppdaterades programmet till ”Erasmus plus” som innefattar andra områden så som utbyte av lärare och praktikplatser runt om i EU. Trots att bara en liten andel av universitetsstudenter utnyttjar programmet så deltog ändå två miljoner européer i Erasmus plus mellan 2014 och 2016.¹ Erasmus har länge berömts som en positiv kraft till skapandet av en europeisk identitet bland yngre människor. Det är i alla fall något som EU kommissionen påstår i utvärderingar av Erasmus.

” More than 83% of the Erasmus students felt more European after their stay abroad”.²

EU-kommissionens påstående om Erasmus positiva inverkan på europeisk identitet får stöd av forskare som Kristine Mitchells. Mitchell använder ett stort empiriskt material i sin artikel ’Student mobility and European Identity: Erasmus study as a civic experience’ och drar slutsatsen att Erasmusprogrammet har en positiv inverkan på stärkandet av en europeisk identitet.³ Mitchell tycker sig kunna påvisa en tydlig skillnad mellan Erasmus studenter och vanliga studenters inställning till Europa. Men påståenden som Mitchells och EU-kommissionens har ifrågasatts av andra forskare. Emmanuel Sigalas hävdar att Erasmus och dess inverkan har överdrivits av EU-kommissionen. ” Against popular expectations, I find no evidence that the ERASMUS experience leads students to adopt a European self-identity”.⁴ Sigalas gör distinktionen mellan olika EU länder och påstår att i britternas fall så har Erasmus en stärkande effekt på identifikationen med Europa. Theresa Kuhn är en annan forskare som argumenterar för att Erasmus inte har någon egentlig inverkan på europeisk identitet.⁵

¹ European Commission (2017) *The 30th anniversary and you*. Hämtad: 2017-06-07

² European Commission (2014) *The Erasmus impact study*. EU bookshop.

³ Mitchell, Kristine (2012) ” Student mobility and European Identity: Erasmus study as a civic experience”. *Journal of contemporary European research* 8 (4): 500.

⁴ Sigalas, Emmanuel (2009) ” Does Erasmus student mobility promote a European identity?”. *Webpapers on Constitutionalism & Governance beyond the State* (2): 14.

⁵ Kuhn, Theresa (2012) ” Why Educational Exchange Programmes Miss Their Mark: Cross-Border Mobility, Education and European Identity”. *Journal of common market studies* 50(6)

En stor del av det empiriska materialet som ligger till grund för tidigare forskning är enkäten, Erasmus participant report form, som fylls i av alla som deltagit i Erasmus. Enkäten innehåller ett stort antal frågor och påståenden som erasmusdeltagaren måste svara på. Inom Erasmus plus finns det olika versioner av denna enkät beroende på vilken typ av utbyte en student genomfört. Men vanligtvis när Erasmus omnämns i bred mening så är det utbyte av studenter som ligger i åtanke. I likhet med mycket av den tidigare forskningen så kommer Erasmus participant report ligga till grund även för denna uppsats. Att försöka nå fram till några generella slutsatser så som Mitchell, Sigals eller Kuhn gjort ligger dock bortom denna uppsats avgränsning. Denna uppsats kommer istället att använda Erasmus participant report som empiriskt material för att explorativt pröva bärkraften av Gerard Delantys 'Models of European identity' som konkretiserar fem identitetsmodeller han ser i Europa.⁶ Med detta menas vilket stöd som finns för Delantys modeller i givna materialet. Delantys modeller har tillämpats för empiriska studier men så vitt jag hunnit utröna saknas forskning där modellerna tillämpas på Erasmus participant report form. Detta öppnar en lucka i forskningen och det är min avsikt att lämna ett bidrag till att fylla denna forskningslucka.

1.1. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att pröva bärkraftigheten i Gerard Delantys teoretiska modeller för europeisk identitet. Tillvägagångssättet är en explorativ applicera fem modeller för europeisk identitet på frågor och påståenden från Erasmus participant report forms ifyllda av studenter vid Göteborgs Universitet och Lunds universitet. De frågeställningar som kommer att tas upp är:

- Hur kommer Delantys teoretiska modeller av europeisk identitet till uttryck i Erasmus participant report forms?
- Vilken av Delantys teoretiska modeller av europeisk identitet kommer starkast till uttryck i Erasmus participant report forms?

⁶ Delanty, Gerard (2002) Models of European identity: Reconciling universalism and Particularism'. *Perspectives on European Politics and Society*, vol.3. No 3, s. 345-356

2. Teori och tidigare forskning

2.1. Identitetsskapande bland unga

Vid låg ålder är människor som mest mottagliga för formandet av sina identiteter. Formandet av en mer europeisk identitet måste alltså ske vid tidig ålder.⁷ Detta genom interaktion med andra delar av Europa. Det viktigaste i denna interaktion för att skapa en mer europeisk identitet är mötet och det sociala umgänget med andra människor. De personer som du umgås med kommer du antagligen känna större samhörighet med, därför att du delar upplevelser. Många av dessa personer kommer att hålla kontakten vilket kommer att bygga vidare på känslan av gemenskap. Också att de upplevelser du har i ung ålder har stor betydelse för din uppfattning av världen i framtiden. Daniel Faas pekar också på att du ibland måste förstå identitet som en akt, att identiteten hos en person blir som ett framträdande och detta framträdande förstärker sedan identiteten.⁸ Detta hämtar Faas från Judith Butler. Men hur identiteten skapas beror också mycket på vad som är institutionaliserat på den plats där du vistas. Alltså, om en person skulle befinna sig på en plats med en viss uppfattning om vad som är bra och dåligt kommer detta påverka personen. Detta leder till om en person kan känna tillhörighet till en plats eller en grupp, vilket i är viktigt för identiteten.⁹

2.2. Skapandet av en identitet

Franz C. Mayer och Jan Palmowski lyfter i sin text 'European identities and the EU' fram att identitet ses som "as a distinctiveness of an object or a person, a specificity which marks out, but is not necessarily unique to, an object or a person".¹⁰ Vikt läggs vid skillnaderna mellan olika människor eller grupper. Det är först när någon annan eller något annat finns som referenspunkt som en identitet kan träda fram. Identitet skapas och återskapas konstant. Kollektiva identiteter lika så. Och identitet kräver alltid någon typ av bekräftelse för att göra den legitim. Det räcker exempelvis inte med att hen ser sig som svensk utan hen måste även bli bekräftad som svensk av andra.¹¹ Identiteter har också flera sidor och är mycket komplexa. Hen

⁷ Khun, Theresa (2015) *Experiencing European integration: Transnational lives and European identity*. Oxford: University press scholarship online, s. 9

⁸ Faas, Daniel (2007) Youth, Europe and the Nation: The Political Knowledge, Interests and Identities of the New Generation of European Youth. *Journal of youth studies*, vol. 10. No 2, s. 164

⁹ Ibid, s. 165

¹⁰ Mayer, Franz C. & Palmowski, Jan (2004) European identities and the EU: The ties that bind the peoples of Europe. *Journal of common market studies*, vol. 42. No 3, s. 576

¹¹ Mayer, Franz C. & Palmowski, Jan (2004), s. 576

kan exempelvis identifiera sig med flera olika tillhörigheter samtidigt. Hen kan vara både svensk och europé, både student och lärare.

2.3. Skapandet av en europeisk identitet

Åsa Lundgren menar att identitetsskapande genom ”vi och dem” går utmärkt att lyfta till EU-nivå.¹² Sociala processer kan skapa en känsla av identitet och förstärka redan befintliga identiteter. För EU handlar det om att skapa och konstruera en europeisk identitet snarare än att återskapa och rekonstruera en redan existerande identitet. EU-kommissionen tillsammans med EU parlamentet utarbetar den politik som ligger till grund för det europeiska identitetsskapandet. Skapandet av en europeisk identitet ses som en viktig del i den europeiska integrationen. Den europeiska integrationen ses som en viktig faktor för Europas ekonomiska välstånd. Richard Jenkins i Woodward pekar på två sätt att se på kollektiv identifikation. Det första sättet är genom en person självidentifikation med en viss grupp, exempelvis en nation. En person vet vad hen är och vad hen tillhör. Det andra sättet att se på kollektiv identifikation är utifrån kategorisering. En person kan vara omedveten om sin tillhörighet till en grupp men fortfarande vara med i den. Det första sättet är en fråga om självidentifikation medan det andra sättet är hur någon blir kategoriserad av andra. Detta är två olika sätt att se på interaktion mellan människor som befinner sig i ett visst sammanhang.¹³ Båda sidorna är viktiga, men det som är intressant för denna uppsats är människors syn på sig själva. Det är enkelt att ge alla erasmusdeltagare en gemensam EU identitet genom EU-medborgarskapet, men det visar bara en liten del av helheten.

¹² Lundgren, Åsa (1998) *Europeisk identitetspolitik, EU:s demokratibistånd till Polen och Turkiet*. Univeristetsbiblioteket Uppsala, s. 124

¹³ Woodward, K (2002). *Understanding identity*. London: Bloomsbury Academic, s. 81

2.4. Tidigare forskning

Erasmus inverkan på europeisk identitet är omstridd. EU kommissionen påstår att dess initiativ till Erasmus varit mycket positivt för den europeiska integrationen. Forskaren Kristine Mitchell kan sägas stärka EU-kommissionens påstående om Erasmus inverkan. I en studie från 2015 undersöker Mitchell Erasmus inverkan på identitet genom att jämföra identitetsbildning hos erasmusstudenter med studenter som inte deltagit i erasmusutbyte.¹⁴ Alla studenter som Mitchell undersökte i sin studie tillhörde samma kohort och de studenter som inte deltog i Erasmus fungera som kontrollgrupp. Mitchell drar slutsatsen att Erasmus bidrar till bildandet av en europeisk identitet då erasmusstudenternas inställning till EU och Europa skiljde sig tydligt från kontrollgruppen. Men Erasmus inverkan på studenter tycks variera ganska mycket beroende på nationalitet.¹⁵ Mitchell har även genomfört andra studier där hon sett på Erasmus inverkan på europeisk identitet och även i dessa studier finner Mitchell en tydlig korrelation mellan Erasmusstudier och identifikationen som europé.¹⁶ Andra forskare som Christof van Mol vittnar också om Erasmus bidragande effekt till en europeisk identitet. Van Mol lägger särskild vikt vid den sociala aspekten av att studera utomlands som den bidragande faktorn till identitetsskapandet.¹⁷ Van Mol framhåller i likhet med Mitchell att Erasmus inverkan på identitetsbildning som europé varierar från land till land.

Emmanuel Sigalas är skeptisk till påståenden om att Erasmus skulle ha en stärkande inverkan på europeisk identitet. Medan EU-kommissionen hyllar Erasmus som ett verktyg för europeisk integration menar Sigalas i en artikel från 2009 att Erasmus inverkan har överdrivits.¹⁸ Sigalas menar precis som Mitchell och van Mol att inverkan av Erasmus varierar mellan olika EU länder men Sigalas går så långt att han säger att studenter från vissa länder inte påverkas alls ur ett identitetsperspektiv. Sigalas använde sig i detta fallet av data från 1998 och 2002 medan Michel använder sig av data från 2013 och 2013.¹⁹ I en senare artikel från 2010 finner Sigalas

¹⁴ Mitchell, Kristine (2015) "Rethinking the erasmus effect on European identity". *Journal of common market studies*, vol. 53. No 2, s. 330–331

¹⁵ Ibid, s. 340-341

¹⁶ Mitchell, Kristine (2012) "Student mobility and European Identity: Erasmus study as a civic experience".

¹⁷ Van Mol, Christof (2013) "Intra- European Student Mobility and European Identity: A Successful Marriage?". *Population, Place and Space*, vol. 19. No 2, s. 220-222

¹⁸ ¹⁸ Sigalas, Emmanuel (2009) "Does Erasmus student mobility promote a European identity?".

¹⁹ Ibid

att Erasmus har en positiv inverkan på europeisk identitet men det är frågan om en blygsam effekt. Sigalas påpekar även att Erasmus inverkan är tydligast bland yngre studenter.²⁰ I sina olika studier där han kollar på olika data kommer Sigalas till olika slutsatser. Detta talar mycket för hur splittrade resultaten inom forskningen om Erasmus har varit.

Theresa Khun är mycket skeptisk till Erasmus påstådda identitetsbildande inverkan. Kuhns kritik är att Erasmus gynnar högutbildade personer vilka redan i utgångsläget är mer pro-EU än lågutbildade. Khun menar att de internationella mötena mellan människor som sker genom Erasmus främst skulle påverka lägre utbildades inställning till EU.²¹ De som deltar i Erasmus är relativt högutbildade och har för det mesta en redan positiv inställning till EU. Liknande kritik lyfts även fram av Karina Oborune. Hon argumenterar för att Erasmus är en katalysator för studenter som redan är pro-EU och att Erasmus därför egentligen inte bidrar till europeisk identitet.²² I sin artikel kritiserar även Oborune både von Mols och Sigalas tidigare forskning. Detta visar på Erasmus omstridda inverkan på europeisk identitet.

2.5. Gerard Delantys modellkonstruktion av europeisk identitet

Det första som är viktigt att förstå i Delantys teoretisering av identitetsbegreppet är att han gör en tydlig skillnad mellan ”thick” (tjock) och ”thin” (tunn) identitet.²³ En tjock identitet är starkare men också mindre inkluderande än en tunn identitet. Den tunna identiteten är dock mer inkluderande och enklare att applicera på människor. Delanty presenterar i sin artikel ’Models of European identity’ från 2007 fem stycken modeller för konstruktionen av identitet som han ser i dagens Europa: moraluniversalism, postnational universalism, kulturell partikularism, europeisk pragmatism och europeisk kosmopolitism.²⁴

²⁰ Sigalas, Emmanuel (2010) ”Cross-border mobility and European identity: The effectiveness of intergroup contact during the ERASMUS year abroad”. *European union politics (SAGE)*, vol. 11. No. 2, s. 261

²¹ Kuhn, Theresa (2012) ”Why Educational Exchange Programmes Miss Their Mark: Cross-Border Mobility, Education and European Identity”, s. 16-17

²² Oborune, Karina (2013) ”Becoming more European after ERASMUS? The Impact of the ERASMUS Programme on Political and Cultural Identity”. *Epiphany: Journal of transdisciplinary studies*, vol. 6. No 1, s. 194

²³ Delanty, Gerard (2002) Models of European identity

²⁴ Ibid.

2.5.1. Moraluniversalism

Delanty beskriver moraluniversalism som en europeisk identitet byggd på mänskliga rättigheter, tanken om allas lika värde, rättvisa och humanism. Europa antas baseras på moraliska värden och har sin grund i den demokratiska traditionen och liberalism. Detta är ett koncept som anammats av EU fäder som Robert Schuman och Jean Monnet.²⁵ Det är en fin tanke som gärna lyfts fram av EU företrädare, att EU:s identitet bygger på tolerans, medmänsklighet och brödraskap. Delanty menar att detta är en tunn identitet och att det positiva med den är att den enkelt kan kombineras med befintliga nationella identiteter. Men det är problematiskt att denna identitet inte är särskilt europeisk utan snarare västerländsk. Den saknar även kulturella inslag och baseras egentligen enbart på gemensamma värden. Modellen har även stark eurocentrism och får mänskliga rättigheter att framträda som något specifikt för EU. Delanty själv ställer sig själv kritiskt till den moraluniversalistiska identitetstanken och påpekar att den blir allt för ospecifik för att vara utmärkande för EU.

2.5.2. Europeisk postnationell universalism

Europeisk postnationell universalism påminner om den moraliska universalismen men fokus läggs vid gemensamma institutioner och lagar. Politisk-juridiska normer och institutioner ses som gemensamt för en europeisk identitet.²⁶ Delanty ser detta som en utveckling på den moraluniversalistiska modellen fast med mer substans eftersom den pekar på gemensamma lagar och institutioner. Denna modell undviker att basera sig på kultur då modellen anser att olika etniska kulturer snarare splittrar än förenar. Eftersom EU har egna institutioner som delas av alla medlemsstater så skulle detta kunna utgöra en god grund för en gemensam identitet. Under gemensamma institutioner inom EU skulle även gemensamma initiativ som Erasmus falla in. Men det blir problematiskt då det även finns olika konstitutioner och institutioner i de olika medlemsstaterna. Många människor känner fortfarande en större närhet till sitt nationella parlament än till EU-parlamentet.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid, s. 348

2.5.3. Kulturell partikularism

Kulturell partikularism fokuserar på det kulturella medan de två tidigare identitetsmodellerna fokuserade på moral, lagar och institutioner. Den kulturella partikularismen har ofta förekommit tidigare historien gällande nationsskapande. Det är det kulturella arvet som utgör grunden för identitetsskapandet. Här talas det ofta om det gemensamma kulturella arvet i Europa från grekerna, romarna, det kristna arvet och slutligen upplysningen. Fokus ligger på den ”höga” kulturen hos eliten i kontrast till den ”låga” kulturen hos det vanliga folket. Detta skapar en tjock identitet i kontrast till de tidigare två nämnda identitetskonstruktionerna.²⁷ Kulturell partikularism har förekommit tidigare, då i tal om en gemensam europeisk civilisation med arv från Rom, Grekland och kristendomen (protestantismen och katolicismen). Men Delanty trycker på att denna typ av identitet blir högst exkluderande mot andra grupper i Europa, som exempelvis ortodoxt kristna eller muslimer. Delanty menar även att denna idé om identitet legitimerar skapandet av ett ”fortress Europe” och är mest påtaglig bland en liten EU-elit.²⁸

2.5.4. Europeisk pragmatism

Europeisk pragmatism är den fjärde modell av identitet som Delanty presenterar. Denna liknar den kulturella pragmatismen fast istället för kultur så fokuserar den på hur folk faktiskt lever. De ekonomiska och sociala aspekterna av vardagslivet, ”the European way of life” samt populärkultur.²⁹ Exempel på vardagssysslor som manifesterar detta är användandet av euron, den gemensamma marknaden, avsaknad av gränskontroller genom Schengenavtalet eller deltagandet i demokratiska processer. Delanty lyfter speciellt fram euron som en viktig symbol för detta. Detta aktiva deltagande i identitetsbildningen gör den tjockare än tidigare nämnda identitetsmodeller som enbart bygger på tankar och idéer. Men det finns brister även med denna modell. Delanty säger bland annat att den europeiska vardagskulturen egentligen inte skiljer sig från den globala amerikanska kulturen som folk kan sägas leva i. Bortsett från vissa saker som användandet av euro eller Schengen så är själva kulturen stark amerikaniserad. Ett annat

²⁷ Ibid, s. 349

²⁸ Ibid, s. 350

²⁹ Ibid, s. 351

problem är att det saknas ett gemensamt europeiskt språk. Den enda plats där denna europeiska pragmatismen verkligen tar sig uttryck är i EU elitistiska kretsar hävdar Delanty.³⁰

2.5.5 Europeisk. kosmopolitism

Europeisk kosmopolitism är den identitetsmodell som Delanty själv gör sig till förespråkare för. Den europeiska kosmopolitismen bygger på den gemensamma europeiska historien av konflikt mellan nationer, religioner, klasser, med mera, för att nå fram till acceptans och multikulturism.³¹ Här lyfts förintelsen fram som ett exempel på en historisk händelse som inte bara är tysk eller judisk utan något gemensamt för hela Europa och något som aldrig får ske igen. Delanty ser en europeisk identitet som bygger på förmågan att se skillnader mellan olika folk i Europa, att kunna se sig själv i den andra och den andre i sig själv.³² Detta kan låta som något motsägelsefullt med tanke på att identitet ofta skapas i skillnaden mellan vi och dem, men Delanty visar att det är just vår delade historia av olika kulturer och konflikthantering som ska urskilja Europa från den andre. För att denna identitet ska skapas är det viktigt med integration, inte enbart på mellanstatlig nivå, utan också på regional nivå. Delanty ser Europas allt mer sammankopplade städer som hubbar där olika folk blandas och dessa är viktiga för skapandet av en europeisk identitet. Nationell identitet är inte den enda identiteten utan existerar tillsammans med andra identiteter som sexuell, genus, klass. Delanty vill se en europeisk identitet som ännu ett lager i detta. Den sociala dimensionen är också viktig, och koppling mellan folk och stat. I Europa till skillnad från många andra delar av världen, som USA, är kapitalismen mer begränsad. Staten har på ett annat sätt en uppgift att hjälpa folket och tjäna allmännyttan. Att det finns ett socialt deltagande från stat och andra aktörer i identitetsskapandet. Delanty menar här att EU har ett starkt socialt kontrakt till folket för att hjälpa dem och få ekonomin att tjäna folket.³³ Marknadskapitalismen begränsas i förmån för ett större socialskyddsnet.

³⁰ Ibid, s. 351–352

³¹ Ibid, s. 353–354

³² Ibid, s. 354

³³ Ibid, s. 356

Det är svårt att binda en europeisk identitet till ett visst område. Delanty själv påpekar att Europas gränser är oklara, speciellt i öster.³⁴ Likväl påpekas detta av många andra akademiker.³⁵ Faktorer i identitetsskapandet som Delanty trycker på är; kultur, historia, institutioner, moral, etnicitet. Många andra akademiker, exemplet Franz C. Mayer och Jan Palmowski, lyfter också fram detta.³⁶ Woodward pekar också på dessa faktorer som Delanty belyser.³⁷ Kultur, historia, institutioner, moral, etnicitet och många fler bidrar till skapandet av en identitet.

³⁴ Ibid, s. 352

³⁵ Wodak, Ruth (2007) Discourses in European Union organizations: Aspects of access, participation, and exclusion. *Text & talk: an interdisciplinary journal of language, discourse and communication studies*; vol. 27. No 5-6, s. 655-681

³⁶ Mayer, Franz C. & Palmowski, Jan (2004)

³⁷ Woodward, K (2002).

3. Avgränsningar, metod och empiriskt material

Jag är inte ute efter att säga någonting generellt om Erasmus, Europa eller EU. Jag är enbart ute efter att på ett explorativt sätt pröva bärkraften hos Gerard Delantys identitetsmodeller i det givna materialet. Detta för att laborera med fråga ifall Delantys identitetsmodeller skulle vara intressanta att använda i en storskalig empirisk undersökning. En storskalig studie av Erasmusprogrammets inverkan på europeisk identitet.

Detta är en explorativ uppsats med ett övervägande kvantitativt tillvägagångssätt. Det empiriska material som analyseras i uppsatsen utgår från 1131 Erasmus participant report forms från Göteborgs universitet och Lunds universitet. Dessa rapporter har skrivits av svenska studenter som genomfört Erasmusutbyte. Från Göteborgs universitet kommer 722 rapporter, varav 418 rapporter är skrivna år 2014 och 304 rapporter som är skrivna 2015. Från Lunds universitet kommer 409 rapporter, varav 266 rapporter är skrivna år 2015 och 143 rapporter som är skrivna 2016. Studenterna som fyllt i dessa rapporter, såväl vid Göteborgs universitet som vid Lunds universitet, kommer från flera olika institutioner. De rapporter som används i uppsatsen kommer från de studenter som gav sitt samtycke till att informationen i deras rapporter kunde användas i framtida forskningssyften. Det betyder att uppsatsens empiriska analys baseras på en totalundersökning av en population vars sammansättning kan ha påverkats av självselektion i form av ställningstagande till att tillgängliggöra sina rapporter. Med stöd från Delantys teori operationaliseras frågorna i Erasmus participant report för att kunna agera indikatorer för Delantys modeller av europeisk identitet. De frågor i rapporterna som analyseras bearbetas i Microsoft Excell format. Med hjälp av Excell görs en enklare sortering av svaren i Erasmus participant report forms. Eftersom att den kvalitativa bearbetningen i sig är tämligen enkel och inte använder några avancerade statistiska tekniker så är operationaliseringen av Erasmus participant report forms den svåraste och mest centrala delen i metoden. Frågorna i Erasmus participant report form operationaliseras som indikatorer i en analys som prövar hur Delantys fem identitetsmodeller kommer till uttryck i Erasmus participant report form.

3.1. Erasmus participant report form

Alla studenter som deltagit i erasmusprogrammet måste svara på en enkät, participant report form, som skickas ut på EU-kommissionens vägnar. Enkäten är densamma för alla studenter, oavsett lärosäte eller nationell tillhörighet. Enkäten är 27 sidor och omfattar flera olika typer av frågor om allt från studiekvalitet till ekonomi.³⁸ Under rubrik 6 angående personlig utveckling finns ett flertal frågor som syftar på europeisk identitet. Även under rubrik 7 finns frågor som är relevanta ur ett identitetsperspektiv. Frågorna under rubrik 6 och 7 kommer att utgöra källmaterialet för denna uppsats empiriskt explorativa analys. Frågorna under rubrik 6 och 7 består av påståenden som sedan studenten tar ställning till. Det finns fem olika ställningstaganden till varje fråga: strongly agree, rather agree, neither agree nor disagree, rather disagree, strongly disagree.³⁹

Frågor som kommer att ligga till grund för den empiriskt explorativa analysen är följande:

- See the value of different cultures. (fråga 6.1.6)
- I am more tolerant towards other persons' values and behaviours. (fråga 6.2.5)
- I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures. (fråga 6.2.10)
- I am more interested in European topics. (fråga 6.2.11)
- I feel more European. (fråga 6.2.12)
- I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights. (fråga 6.2.13)
- I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future. (fråga 7.2.2)
- I would like to work in an international context. (fråga 7.2.3)

³⁸ European Commission (2015) *Erasmus+ Participant report form*.

³⁹ *Ibid*, s. 14

4. Problemformulering och genomförande

Flera tidigare studier har bedrivits om Erasmus potentiella identitetsbildande kraft. Dessa olika studier har ofta haft olika sätt att angripa forskningsområdet och studierna har haft spridda resultat. Data från eurobarometern har använts och forskare som Oborune och Sigalas har genomfört egna intervjuer och inskaffat egna data. Även Mitchell utgick ifrån nyligen insamlade data som inte tidigare funnits tillgänglig. Denna data samlades in med hjälp av ett flertal olika europeiska universitet.⁴⁰ Mitchell har fokuserat på skillnaderna mellan de som deltagit och de som inte deltagit för att undersöka effekterna av Erasmus på europeisk identitet. Även van Mol och Sigalas har fokuserat på att undersöka vilken inverkan som Erasmus faktiskt har på identiteten. Sigalas framträder som den största kritikern bland dessa forskare och ifrågasätter starkt de påståenden som finns gällande Erasmus inverkan på identitetsskapandet. Sigalas använde data från Erasmusstudenter som gjort sina utbyten 2003/2004. Sigalas gör även skillnad i sin studie mellan utgående och inkommande studenter. Sigalas har utgått från brittiska universitet vilket innebär att de inkommande främst var européer och de utgående främst briter.⁴¹ Det kan sammanfattningsvis sägas, gällande Erasmus inverkan på europeisk identitet, att Sigalas är mestadels skeptisk. Van Mol säger att det varierar från land till land. Mitchell säger att Erasmus har en positiv inverkan. Oborune och Kuhn kritiserar starkt Erasmus för att enbart gynna identifikation med EU hos studenter som redan är pro-EU. Därför menar Oborune och Kuhn att Erasmus generella inverkan är låg. Alla dessa forskare erkänner varandras bidrag till forskningsfältet och det är tydligt att det saknas någon konsensus angående Erasmus inverkan på identitetsskapandet i EU.

Mitchel, Oborune, Sigalas, van Mol och Kuhn nämner ibland Delanty men något applicerande av Delantys fem identitetsmodeller görs aldrig. Att använda Delantys identitetsmodeller tycks efter mina sökningar och genomgång inte ha gjorts i tidigare forskning för att beskriva identitet. Detta öppnar en lucka i litteraturen. Speciellt med ”Erasmus participante report form” som grund. EU kommissionen har använt sin egen data som den får genom Erasmus participante report form som grund för sina påståenden om Erasmus inverkan på integrationen i EU. vissa studier har använt Erasmus participant report form som underlag. Men många har även valt att samla in mer data, exempelvis Mitchell. Många tidigare studier har försökt att fokusera på

⁴⁰ Mitchell, Kristine (2015) ”Rethinking the erasmus effect on European identity “, s. 335

⁴¹ Sigalas, Emmanuel (2009) ”Does Erasmus student mobility promote a European identity?”, s. 9-10

Erasmus inverkan på europeisk identitet. Antaganden om ett initiativs inverkan på identitet måste på något plan grunda sig i ett teoretiskt resonemang kring vad som bygger upp en identitet. Men få tidigare studier har använt Erasmus som underlag för beprövandet av befintlig teori. Därför är det relevant och fyller en lucka i forskningen att undersöka Delantys modeller för EU-identitet i en studie med erasmusdata som underlag. Det ger möjlighet att pröva bärkraften hos Delantys teoretiska modeller för eventuellt framtida storskaliga studier med generaliseringsambitioner.

4.1. Operationalisering

För att undersöka bärkraften av Delantys fem olika modeller för europeisk identitet måste de valda enkätfrågorna (Q) från Erasmus participant report form operationaliseras för att i analysen kunna fungera som indikatorer för Delantys identitetsmodeller. Olika enkätfrågor fungerar som indikatorer för olika modeller.

- Q1. See the value of different cultures.
- Q2. I am more tolerant towards other persons' values and behaviours.
- Q3. I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures.
- Q4. I am more interested in European topics.
- Q5. I feel more European.
- Q6. I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights.
- Q7. I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future.
- Q8. I would like to work in an international context.

Modell 1, moraluniversalism, handlar till stor del om moral och humanism. Q1, Q2 samt Q3 är alla frågor som berör detta och kommer därför att användas som indikatorer på moraluniversalism. Q1, Q2 och Q3 bör därför ha stor andel ”strongly agree” eller ”rather agree” för att för att indikera att enkätsvaren ger uttryck för modell 1.

Modell 2, europeisk postnationell universalism bygger vidare på M1 men fokuserar på lagar och institutioner. I EU's fall finns det flera gemensamma institutioner att bygga på. Q6 spelar direkt in på detta och är därför indikator för modell 2. Q6 bör därför ha stor andel "strongly agree" eller "rather agree" för att styrka modell 2. Eftersom att europeisk postnationell universalism på många sett bygger vidare på moraluniversalism får Q1, Q2 och Q3 även indikera för modell 2.

Modell 3, kulturell partikularism handlar om det gemensamma kulturarvet i Europa, främst finkulturen. Q1 och Q3 berör direkt kultur, men här ser indikationen annorlunda ut jämfört med exempelvis modell 1 och modell 2. För kulturell partikularism läggs tyngden vid det som särskiljer oss från andra. Enligt Delanty är detta en stark men exkluderande modell för identitet. Om Q1 och Q2 visar på låg tolerans genom en stor andel "rather disagree" och "strongly disagree" så styrker detta modell 3. Även Q5 faller in här för att påvisa Europas särart gentemot andra. En hög andel "strongly agree" eller "rather agree" på Q5 för att indikera att enkätsvaren ger uttryck för modell 3.

Modell 4, europeisk pragmatism berör de praktiska handlingarna och levandet som bygger upp vardagen för folk i Europa. Q3 indikerar på tolerans mot andra människors beteende och aspekten att leda med olika personer från olika länder. Q4 berör den bredare insikten i Europa och EU som följer med det dagliga livet tillsammans med andra européer. Q6 berör demokratiska processer vilket Delanty tar upp som en del av europeisk pragmatism, därför får även Q6 agera indikator för modell 4. Q7 och Q8 berör också direkt arbete i andra delar av Europa vilket är viktigt för denna modellen enligt Delanty. Q6 är också viktig för det gemensamma deltagandet i exempelvis val till Europaparlamentet. Gemensamma handlingar för gemensamma institutioner betecknar den europeiska pragmatismen. Q3, Q4, Q6, Q7 och Q8 fungerar därför som indikatorer för modell 4. Dessa indikatorers variabelvärde bör vara "strongly agree" eller "rather agree" för att indikera att enkätsvaren ger uttryck för modell 4.

Modell 5, europeisk kosmopolitism bygger på Europas gemensamma historia av motsättningar och interna konflikter. Fokus ligger på hur det moderna Europa har enats och delar detta lidande som ett gemensamt historiskt minne för att fostra acceptans. Q1, Q2, Q3 behandlar just kultur och bakgrund och får därför agera indikatorer. Q5 är speciellt viktig, för att européer ska känna gemenskap i den delade historien. Genom mötet med människor från andra delar av Europa som sker genom Erasmus bör detta fostras. Delade historiska motsättningar blir gemensamma tragedier som skapar ett gemensamt förflutet att bygga identitet på. Därför agera Q5 indikator för modell 5, för att påvisa känslan av en gemensam europeisk historia. Q4 indikerar också på denna insikt i ett gemensamt europeiskt förflutet men speciellt ett gemensamt europeisk nu. En gemenskap till stor del skapad genom EU. Q1, Q2, Q3, Q4 samt Q5 fungerar därför som indikatorer för modell 5 och bör ha en hög andel ”strongly agree” eller ”rather agree” för att för att indikera att enkätsvaren ger uttryck för modell 5.

Frågorna från Erasmus participant report är såväl indikatorer som variabler. Varje variabel har fem olika ställningstaganden till svar: strongly agree, rather agree, neither agree nor disagree, rather disagree, strongly disagree. Dessa ställningstaganden är variabelvärdena till variabeln.⁴² För att enklare hantera dessa fem variabelvärden slås strongly agree och rather agree samman. Lika så slås rather disagree och strongly disagree samman. På detta sätt blir det enbart tre variabelvärden (*agree*, *neither agree nor disagree* och *disagree*) som indikerar de olika modellerna. De olika modellerna och dess indikatorer sammanställs i ett schema för att bli överskådliga (se sidan 20). Indikatorerna i schemat presenteras på två olika sätt. Det första sättet är det direkta antalet svar, antingen ”agree” eller ”disagree”. Om svaret redogörs som ”agree” eller ”disagree” beror på vilken modell som indikator berör. Exempelvis fungerar Q1 som indikator för såväl moraluniversalism som kulturell partikularism. För moraluniversalism blir det en fråga om ”agree” medan ”disagree” gäller för kulturell partikularism. Det andra sättet är hur stor procentuell andel detta utgör av totalen (1131st. Erasmus student report forms). Den procentuella andelen är viktig för att sedan fastslå hur starkt Delantys teoretiska modeller kommer till uttryck i Erasmus participant report form. De procentuella andelarna från de indikatorer som korresponderar med vald modell adderas och divideras med antalet indikatorer. På detta vis uträknas ett genomsnittsvärde. Genomsnittsvärdena visar på hur starkt Delantys fem identitetsmodeller kommer till uttryck i Erasmus participant report form.

⁴² Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts juridik, s. 45

5. Resultat och analys

5.1 Resultat

De 1131 stycken Erasmus participante report forms som ligger tillgrund för undersökningen sammanställdes i Excell. Efter bearbetning av data gjordes tabeller för att redovisa resultaten.

Tabell 1. Erasmusstudenters ställningstaganden gällande påståenden om europeisk identitet.

	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8
Strongly agree	643	389	434	443	301	265	460	653
Rather agree	388	461	457	344	323	391	375	319
Neither agree nor disagree	89	255	218	279	369	380	154	136
Rather disagree	7	23	17	53	93	78	109	21
Strongly disagree	4	3	5	12	45	17	33	2
Total	1131	1131	1131	1131	1131	1131	1131	1131

Data hämtat från Erasmus participant report forms skrivna av studenter vid Göteborgs universitet och Lunds universitet, åren 2014, 2015 och 2016. **Q1.** See the value of different cultures. **Q2.** I am more tolerant towards other persons' values and behaviours. **Q3.** I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures. **Q4.** I am more interested in European topics. **Q5.** I feel more European. **Q6.** I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights. **Q7.** I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future. **Q8.** I would like to work in an international context.

Tabell 1 visar en komplett bild över svarsfrekvensen till de valda frågorna. Tabellen kan vara något svår att läsa men den ger en fullständig bild över fördelningen av samtliga svar till samtliga frågor. Något av det första som sticker ut i resultatet är att en övervägande andel av svaren är antingen ”strongly agree”, ”rather agree” eller ”neither agree nor disagree”. Bara ett ytterst litet antal av alla svaren är antingen ”rather disagree” eller ”strongly disagree”. Detta innebär att stödet för modeller som kulturell partikularism där indikator har ett variabelvärde som är ”disagree” blir lågt.

Tabell 2. Indikatorerna för identitetsmodellerna att komma till uttryck.

	Q1. See the value of different cultures.	Q2. I am more tolerant towards other persons' values and behaviours.	Q3. I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures.	Q4. I am more interested in European topics.	Q5. I feel more European	Q6. I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights.	Q7. I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future.	Q8. I would like to work in an international context.
Model 1. Moraluniversalism	Agree: 1031 (91%)	Agree: 850 (75%)	Agree: 891 (78%)					
Model 2. Europeisk postnationell universalism	Agree: 1031 (91%)	Agree: 850 (75%)	Agree: 891 (78%)			Agree: 656 (58%)		
Model 3. Kulturell partikularism	Disagree: 11 (1%)		Disagree: 22 (2%)		Agree: 624 (55%)			
Model 4. Europeisk pragmatism			Agree: 891 (78%)	Agree: 787 (69%)		Agree: 656 (58%)		Agree: 972 (86%)
Model 5. Europeisk kosmopolitism	Agree: 1031 (91%)	Agree: 850 (75%)	Agree: 891 (78%)	Agree: 787 (69%)	Agree: 624 (55%)			
Total	1131	1131	1131	1131	1131	1131	1131	1131

Data hämtat från Erasmus participant report forms skrivna av studenter vid Göteborgs universitet och Lunds universitet, åren 2014, 2015 och 2016. Tabellen visar hur starkt indikatorerna ger bärkraft för de olika identitetsmodellerna. Både i absoluta tal och procentuellt.

Medan tabell 1 ger en bild total bild över variabelvärdena så ger tabell 2 en bild som visar hur starkt indikatorerna uttrycker respektive modell. Detta visas båda som det totala antalet ”agree” eller ”disagree” samt hur mycket det procentuellt utgör av helheten. Det ger en bild av relationen mellan modellerna och dess indikatorer. Notera speciellt Q1 som starkt uttrycker modell 1, modell 2 och modell 5. Men Q1 ger svagt stöd åt modell 3 då modell 3 är beroende av ett ”disagree” variabelvärde. Samma sak gäller för Q3 i relation till modell 3.

Tabell 3. Hur starkt identitetsmodellerna kommer till uttryck.

Modell 1. Moraluniversalism	81,3%
Modell 2. Europeisk postnationell universalism	75,5%
Modell 3. Kulturell partikularism	19,3%
Modell 4. Europeisk pragmatism	73%
Modell 5. Europeisk kosmopolitism	73,6%

Data hämtat från Erasmus participant report forms skrivna av studenter vid Göteborgs universitet och Lunds universitet, åren 2014, 2015 och 2016. Tabellen visar genomsnittet för hur starkt respektive indikatorer låter respektive identitetsmodell komma till uttryck i Erasmus participant report form.

Tabell 3 är en direkt vidarebehandling av tabell 2. Tabell 2 ger det genomsnittliga stödet från indikatorerna för respektive modell. Denna tabell besvarar en av uppsatsens två frågeställningar: Vilken av Deltans teoretiska modeller av europeisk identitet kommer starkast till uttryck i Erasmus participant report form? Att döma av det genomsnittliga variabelvärdet från modellernas indikatorer så kommer moraluniversalism starkast till uttryck i Erasmus participant report form.

5.2. Analys

Det första som kommer att tas upp i analysen är uppsatsens första frågeställning: Hur kommer Delantys teoretiska modeller av europeisk identitet till uttryck i Erasmus participant report form? Denna fråga kräver ett utförligt och deskriptivt svar och varje identitetsmodell kommer att tas upp var för sig. Sedan krävs en djupare och mer utförlig analys och diskussion av den andra frågeställningen och dess svar som återfinns i tabell 3.

5.2.1. Första frågeställningen

Som tidigare konstaterat så är Delantys identitetsmodeller i denna uppsats helt beroende av de tillskrivna indikatorerna. Dessa indikerar i hur stor grad identitetsmodellerna kommer till uttryck i Erasmus participant report form. I tabell 2 framträder tydligt denna relation och den största skillnaden mellan de olika modellerna är antalet indikatorer som är tillskrivna till respektive identitetsmodell. Moraluniversalism och kulturell partikularism har tre indikatorer medan resterande tre identitetsmodeller har fyra eller fler indikatorer vardera. Utöver detta så återfinns även samma indikatorer hos ett flertal identitetsmodeller. Variablerna Q1 (See the value of different cultures) fungerar som indikatorer för fyra av fem identitetsmodeller. Variablerna Q3 (I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures.) fungerar som indikatorer för samtliga identitetsmodeller. Det betyder att framträdandet av Delantys identitetsmodeller i Erasmus student report form till stor del förefaller dikterat av dessa två indikatorer. Q1 och Q3 behandlar identitetsaspekter kring kultur och tolerans. Delanty lyfter fram kulturen som något centralt för många typer av identitetsbildning.⁴³ Q7 (I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future) och Q8 (I would like to work in an international context) är de indikatorer som använts minst antal gånger. Detta gör dem extra intressanta för deras respektive modeller eftersom att de får en speciell betydelse för hur identitetsmodellen kommer till uttryck.

5.2.2. Hur moraluniversalismen kommer till uttryck

Moraluniversalismen är den identitetsmodell som kom starkast genomsnittligt till uttryck. Moraluniversalismen är även en av de modeller med minst antal indikatorer. Men den indikatorn som framträder tydligast är Q1 (see the value of different cultures). 1031 av 1131

⁴³ Delanty, Gerard (2002) Models of European identity, s. 348

(91%) variabelvärden sa ”agree”, vilket är det högsta variabelvärdet av ”agree” bland alla åtta indikatorer. Detta är den indikator som främst framlyfter identitetsmodellen. Denna indikator är enkel för många Erasmusstudenter att instämma med då Erasmus är ett internationellt program som främjar möten. Möten mellan kulturer blir oundvikligt. Men svaret att detta skulle leda till uppskattandet av andra kulturer är inte självklart. En förklaring kan vara den som ges av Theresa Khun, att personer som deltar i Erasmus redan har en positiv inställning. Hur som helst så är Q1 den framträdande indikatorn för moraluniversalism och tyder på att modellen kommer starkt till uttryck rörande aspekten av tolerans mot andra kulturer. Medan Q1 behandlar kulturell tolerans så handlar Q2 (I am more tolerant towards other persons’ values and behaviours) och samarbete med andra. Q2 med ett variabelvärde på 75% ”agree” har ett betydligt lägre värde än Q1. Oavsett vad den bakomliggande orsaken är så uttrycker ändå Q2 moraluniversalismen ganska starkt. 75% av de svarande är trots allt en överväldigande majoritet. Q2 visar på att moraluniversalismen kommer till uttryck med stark tolerans mot andras värderingar och beteende. Q3 (I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures.), med ett variabelvärde på 78%, är något starkare än Q2. Q3, förmågan att arbeta med personer från andra delar av EU är en viktig del i en EU identitet. Q3 är en mycket intressant indikator för denna identitetsmodellen eftersom att Q3 direkt adresserar praktiska handlingar. Att faktiskt rent personligt interagera och kommunicera med främmande människor. Med 78% stöd från Q3 så framstår moraluniversalismen som en identitetsmodell med folk som kan samverka varandra.

5.2.3. Hur den europeiska postnationella universalismen kommer till uttryck

Som tidigare konstaterat så delar denna identitetsmodell flera indikatorer med moraluniversalismen. Därför framträder den europeiska postnationella universalismen starkt som en vidareutveckling av moraluniversalismen. Men det som gör denna identitetsmodell distinkt är Q6 (I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights), då det är den indikator som skiljer sig från moraluniversalismens indikatorer. Q6 dikterar hur den postnationella universalismen kommer till uttryck och skiljer sig från andra identitetsmodeller. Detta är något som Delanty själv tar upp i sin text. “While basically sharing the universalistic moral idea of human rights, it focuses identity on specific institutional and cognitive achievements of the European heritage, such as

the constitution...".⁴⁴ I tabell 2 syns hur det procentuella variabelvärdet för Q6 är 58%. Jämfört med andra variabelvärden i samma tabell är detta relativt lågt, speciellt sett till de andra indikatorerna som har ett "agree" värde. Så även om det genomsnittliga stödet för europeisk postnationell universalism är högt enligt indikatorerna så framträder inte identitetsmodellen så starkt som man kan tro på grund av Q6. "I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights." tolkas av många som att Erasmus utbytet bidragit till ökad förståelse för dessa koncept. Många studenter som genomför Erasmus kan redan vara väl familjära med koncepten och svarar därför inte "agree". 380 av 1131 (35%) svarade "neither agree nor disagree" på Q6 vilket är mer än på någon annan indikator. Q6 är nog för många en svår fråga att svara på, svårt att jämföra före Erasmus med efter Erasmus.

5.2.4. Hur den kulturella partikularismen kommer till uttryck

Kulturell partikularism är den identitetsmodell som kommer minst till uttryck. Detta för att den kulturella partikularismen kommer till uttryck med variabelvärden av "disagree". Q1 (see the value of different cultures) och Q3 (I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures.), med "disagree" som variabelvärde, fungerar som indikatorer för kulturell partikularism. Dessa indikatorer ger dock mycket svagt uttryck för identitetsmodellen. Med 1% variabelvärde på Q1 och 2% variabelvärde på Q3 har dessa indikatorer lägst värde bland samtliga indikatorer och identitetsmodeller. Q1 och Q3 trycker på upplyftandet av den europeiska kulturen över andra, en elitistisk syn där andra kulturer nervärderas i jämförelse med den europeiska. Dock kommer detta inte till uttryck i Erasmus participant report form. Bland Erasmusstudenter tycks det finnas en avsaknad av negativ attityd mot andra kulturer. Däremot finns det stöd för den kulturella partikularismen i Q5 (I feel more European). Den kulturella partikularismen är även den enda identitetsmodell som har Q5 som indikator. Q5 har ett procentuellt variabelvärde på 55% "agree". Detta är lågt jämfört med andra variabelvärden av "agree". Men i kontexten för kulturell partikularism så ger den starkt stöd. Det är den som dikterar hur identitetsmodellen kommer till uttryck. Avslutande kan det sägas att i Erasmus student report form kommer inte den kulturella elitismen till uttryck men känslan av europeiskhet finns tack vare Q5.

⁴⁴ Ibid, s. 348

5.2.5. Hur den europeiska pragmatismen kommer till uttryck

Europeisk pragmatism är den identitetsmodell som har flest indikatorer. Detta gör att denna identitetsmodellen kommer till uttryck på ett mer komplext och dynamiskt sätt jämfört med andra modeller. Q8 (I would like to work in an international context) är den indikator som kommer starkast till uttryck med ett procentuellt variabelvärde på 86% ”agree”. ”I would like to work in an international context.” visar i ett EU sammanhang att det finns en önskan att arbeta över EU medlemsstaternas gränser. Genom Schengenområdet blir rörligheten inom EU betydligt enklare och banar väg för mer internationellt arbete. Stödet för Q8 kan ses som en konsekvens av att Erasmus redan är en internationell miljö och att studenter som söker sig till Erasmus redan har en önskan om en internationell kontext. Q3 (I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures) är den indikator med näst högst procentuellt variabelvärde på 78% ”agree”. Den uttrycker europeisk pragmatism med respekt för andra människor, något som behövs i ett gemensamt Europa med Schengen och en gemensam marknad. Q3 uttrycker acceptansen mot andras olikhet. Q7 (I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future) har ett procentuellt variabelvärde på 74% ”agree”. Denna indikatorn angriper samma aspekt av europeisk pragmatism som Q8, speciellt i fråga till landet där studenten gjort sin Erasmus. Q7 bidrar på ett särskilt sätt till modell 4. Delanty lyfter fram symboler så som euron och att det är viktigt för den europeiska pragmatismen. Sverige använder inte euron men många europeiska länder gör det. Om studenten gjorde sin Erasmus i euroland så kan Q7 ses som en bidragande indikator för att i framtiden åter bekräfta modell 4 som identitetsmodell. Q4 (I am more interested in European topics) har ett procentuellt variabelvärde på 69% ”agree”. ”I am more interested in European topics.” betyder att modell 4 kommer till uttryck som en identitetsmodell där det finns ett större medvetande om EU och Europa. För en hållbar europeisk identitet är detta något viktigt. Detta är också något som Erasmusprogrammet har som mål att fostra. Q6 (I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights) är den indikatorn som har lägst variabelvärde med 58% ”agree”. Q6 uttrycker den europeiska pragmatismens fokus vid demokratiska processer och deltagandet bland EU medborgare i EU:s demokratiska process. Här i denna identitetsmodellen är Q6 inte lika definierande som i modell 2 eftersom att modell 4 har flera andra indikatorer som får identitetsmodellen att sticka ut. Sammanfattningsvis kan det sägas att den europeiska pragmatismen som identitetsmodell kommer till uttryck, främst som ett fokus vid arbete i en internationell kontext. Det är också här

som fokus ligger för många människor, att arbeta och tjäna ett leverne. Deltagandet i EU som ett demokratiskt projekt är inte lika framträdande i identitetsmodellen.

5.2.6. Hur den europeiska kosmopolitismen kommer till uttryck

Detta är den identitetsmodell som Delanty själv har störst förtroende för. Han ser den som den bästa identitetsmodellen för att bygga en europeisk identitet. Den europeiska kosmopolitismen kommer till uttryck i Erasmus student report from som ett resultat av Q1 (see the value of different cultures), Q2 (I am more tolerant towards other persons' values and behaviours), Q3 (I am more able to cooperate with people from other backgrounds and cultures.), Q4 (I am more interested in European topics) samt Q5 (I feel more European). Indikatorerna ger europeiska kosmopolitism ett genomsnittligt variabelvärde på 73,6%. Q1, Q2 och Q3 betyder att denna identitetsmodellen kommer till uttryck på ett sätt som liknar moral universalismens identitetsmodell. Men den stora skillnaden är att Q1, Q2 och Q3 för europeisk kosmopolitism lägger fokus vid överkommandet av motsättningar i den gemensamma europeiska historien. Dessa tre indikatorer har tillsammans ett genomsnittligt procentuellt variabelvärde på 81,3%. Aspekten av respekt, humanism och gemenskap som finns i identitetsmodellen europeisk kosmopolitism kommer mycket starkt till uttryck. Detta liknar som sagt moraluniversalismen men europeisk kosmopolitism har två indikatorer som den andra identitetsmodellen saknar. Q4 och Q5 låter aspekten av en gemensam europeisk historia komma till uttryck. ” I am more interested in European topics.”, Q4 med ett procentuellt variabelvärde på 69% ”agree” visar på en insikt i ett gemensamt Europa idag. Städernas roll som hubbar där olika grupper möts och deltar i en bredare gemenskap. Deltagandet i EU som en viktig del för många i dagens Europa. Q5 har ett något lägre procentuellt variabelvärde på 55% ”agree”. Liksom Q4 så indikerar Q5 på känslan av ett delat europeiskt förflutet. Q5 angriper denna aspekt av identitetsmodellen mer direkt än Q4 gör och därför är Q5 viktigare i hur europeisk kosmopolitism kommer till uttryck. Med ett lägre procentuellt variabelvärde än Q4 så innebär det även att europeisk kosmopolitism som identitetsmodell inte kommer fullt så starkt till uttryck. Som tidigare sagt så skiljer sig denna modellen från moraluniversalismen tack vare Q4 och Q5, men dessa två indikatorer ger bara ett genomsnittligt variabelvärde på 62%.

5.3. Andra frågeställningen

I tabell 3 återfinns det genomsnittliga procentuella variabelvärdet som de olika indikatorerna ger respektive modell. Till en följd av detta kan det fastslås att modell 1, moraluniversalismen, är den av Delatys identitetsmodeller som kommer starkast till uttryck i Erasmus student report forms. På en rent empirisk nivå så kommer modell 1 starkast till uttryck, men som tidigare har diskuterats så finns det ett antal identitetsmodeller som är vidareutvecklingar av modell 1. Modell 2, europeisk postnationell universalism, skiljer sig från modell 1 tack vare Q6 (I am more aware of social and political concepts like democracy, justice, equality, citizenship, civil rights). Därför kan det argumenteras att modell 2 har en mer komplex bild som kommer till uttryck i Erasmus student report forms. Q6 har ett genomsnittligt variabelvärde på 58% vilket är lägre än många andra indikatorers variabelvärde. Hade detta värde varit högre, över 70%, och haft en större andel procentuellt stöd i Erasmus student report form så skulle det kunna sägas att den europeiska postnationella universalismen är den identitetsmodell som kommer starkast till uttryck eftersom att dess karaktäriserande indikator gett så kraftigt utslag.

Angående modell 5, europeisk kosmopolitism, så har den identitetsmodellen en än mer komplex bild med sina fem indikatorer jämfört med modell 2s fyra indikatorer. Dock ger indikatorerna Q4 (I am more interested in European topics.) samt Q5 (I feel more European) ett relativt lågt stöd för modell 5. Det som lyfter upp det genomsnittliga variabelstödet till 73,6% är just Q1 (see the value of different cultures), Q2 (I am more tolerant towards other persons' values and behaviours) och Q3. Därför kan det argumenteras att europeisk kosmopolitism, även om med över lag framträder som en stark identitetsmodell, inte är den som kommer starkast till uttryck. Efter modell 5 finns även modell 4, europeisk pragmatism, som har ett genomsnittligt variabelstöd på 73%. modell 4 kommer relativt starkt till uttryck och skiljer sig avsevärt från de andra identitetsmodellerna då modell 4 är den enda identitetsmodellen med Q7 (I can easily imagine working in the country where I did my Erasmus+ period in the future) och Q8 (I would like to work in an international context) som indikatorer. Även dessa indikatorer har ett högt procentuellt variabelvärde på 74% (Q7) och 80% (Q8). Modell 4 har också fem indikatorer vilket gör att modellens olika aspekter kommer till uttryck på ett bredare sätt. Därför skulle det kunna sägas att europeisk pragmatism är, tillsammans med moraluniversalism, en av de två modeller som kommer starkast till uttryck. Modell 4 är inte beroende av Q1 och Q2 så som

modell 2 och modell 5 är. Identitetsmodeller som har Q1 som indikator blir beroende av Q1 i hur identitetsmodellen kommer till uttryck eftersom att Q1 har ett variabelvärde på 91%. Avlutande kan det även tilläggas att till skillnad från de övriga fyra identitetsmodellerna, som får stöd i Erasmus participant report form, så saknar kulturell partikularism någon egentlig bärkraft.

6. Sammanfattning

Denna uppsats har använt sig av kvantitativt data från ”Erasmus student report forms” hämtade från Göteborgs universitet och Lunds universitet. Uppsatsen har explorativt analyserat Gerard Delantys teoretiska modeller för europeisk identitet i en empirisk studie av Erasmus student report forms.

Jag har använt mig av en enklare kvantitativ metod och kärnan av mitt arbete har varit operationaliseringen av frågorna från Erasmus student report forms för att kunna finna indikatorer till Delantys identitetsmodeller. Jag har besvarat två frågor i denna: hur Delantys identitetsmodeller kommer till uttryck samt vilken av Delantys fem modeller som starkast kommer till uttryck. Jag fann att den modell som starkast kom till uttryck var moraluniversalism men jag har även påvisat att europeisk pragmatism kom till uttryck. Den modell som minst kom till uttryck är kulturell partikularism.

6.3. Framtida forskning

Denna uppsats har explorativt analyserat befintlig teori men den har inte riktigt sagt något generellt om identitetsskapandet bland Erasmusstudenter. Kristine Mitchell har undersökt Erasmus inverkan på identitet men kritik från forskare som Theresa Khun visar att området är omstritt. Därför skulle det vara intressant att med en större mängd Erasmus student report forms undersöka Erasmus inverkan på identitet bland studenter. Eftersom att Erasmus är ett EU initiativ så skulle det vara lämpligt att ge Delantys identitetsmodeller en EU spin. Detta för att lämpa dom ytterligare för Erasmus. I denna uppsats har jag påvisat att kulturell partikularism kommer minst till uttryck. Därför kan det även dras slutsatsen att den identitetsmodellen saknar bärkraft i Erasmus student report form. I en framtida studie som utgår ifrån Delantys identitetsmodeller är det därför legitimt att exkludera kulturell partikularism som identitetsmodell för att förklara EU identitet hos Erasmusstudenter.

7. Referenser

Delanty, Gerard (2002) Models of European identity: Reconciling universalism and Particularism. *Perspectives on European Politics and Society*, vol. 3. No 3, s. 345 — 359

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerus, L. (2012) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

European Commission (2014) *The Erasmus impact study*. EU bookshop. Tillgänglig: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf

European Commission (2015) *Erasmus+ Participant report form*. Tillgänglig: <http://www.erasmus-plus.lt/uploads/files/ep-ka1-he-studies2015en.pdf>

European Commission (2017) *The 30th anniversary and you*. Hämtad: 2017-06-07, från https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/anniversary/30th-anniversary-and-you_en

Faas, Daniel (2007) Youth, Europe and the Nation: The Political Knowledge, Interests and Identities of the New Generation of European Youth. *Journal of youth studies*, vol. 10. No 2, s. 161 – 181

Khun, Theresa (2015) *Experiencing European integration: Transnational lives and European identity*. Oxford: University press scholarship online.

Kuhn, Theresa (2012) ” Why Educational Exchange Programmes Miss Their Mark: Cross-Border Mobility, Education and European Identity”. *Journal of common market studies* 50(6). Tillgänglig: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-5965.2012.02286.x/full>

Lundgren, Åsa (1998) *Europeisk identitetspolitik, EU:s demokratibistånd till Polen och Turkiet*. Univeristetsbiblioteket Uppsala.

Mayer, Franz C. & Palmowski, Jan (2004) European identities and the EU: The ties that bind the peoples of Europe. *Journal of common market studies*, vol. 42. No 3, s. 573 – 598

Mitchell, Kristine (2015) ” Rethinking the erasmus effect on European identity “. *Journal of common market studies*, vol. 53. No 2, s. 330 – 348, tillgänglig: <http://onlinelibrary.wiley.com.ezproxy.ub.gu.se/doi/10.1111/jcms.12152/full>

Mitchell, Kristine (2012) ” Student mobility and European Identity: Erasmus study as a civic experience”. *Journal of contemporary European research*, vol. 8. No 4, Tillgänglig: <http://www.jcer.net/index.php/jcer/article/view/473/369>

Oborune, Karina (2013) ” Becoming more European after ERASMUS? The Impact of the ERASMUS Programme on Political and Cultural Identity”. *Epiphany: Journal of transdisciplinary studies*, vol. 6. No 1, s. 183-202

Sigalas, Emmanuel (2010) ” Cross-border mobility and European identity: The effectiveness of intergroup contact during the ERASMUS year abroad”. *European union politics (SAGE)*, vol. 11. No. 2, s. 241-265

Sigalas, Emmanuel (2009) ” Does Erasmus student mobility promote a European identity?”. *Webpapers on Constitutionalism & Governance beyond the State* (2). Tillgänglig:

<https://www.wiso.uni-hamburg.de/fachbereich-sowi/professuren/wiener/dokumente/conwebpaperspdfs/2009/conweb-2-2009.pdf>

Van Mol, Christof (2013) "Intra- European Student Mobility and European Identity: A Successful Marriage?". *Population, Place and Space*, vol. 19. No 2, s. 209-222

Wodak, Ruth (2007) Discourses in European Union organizations: Aspects of access, participation, and exclusion. *Text & talk: an interdisciplinary journal of language, discourse and communication studies*, vol. 27. No 5-6, s. 655-681

Woodward, K (2002). *Understanding identity*. London: Bloomsbury Academic